

ΜΟΝΑΔΑ ΕΓΚΑΙΡΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΨΥΧΩΣΗ

ΠΕΙΡΑΙΩΣ 33

Τεχνογνωσία και Εμπειρία

Η **Α Ψυχιατρική Κλινική του ΕΚΠΑ** στο Αιγινήτειο Νοσοκομείο συμμετέχει στην πρόταση που κατατέθηκε για τη λειτουργία της Μονάδας ΠΕΙΡΑΙΩΣ 33, **ως συμμετέχων φορέας** αξιοποιώντας την μακροχρόνια κλινική της εμπειρία και παρέχοντας την επιστημονική του υποστήριξη.

Η Α΄ Ψυχιατρική Κλινική ΕΚΠΑ διαθέτει **δίκτυο υπηρεσιών για ασθενείς με Πρώιμη Ψύχωση**. Από το 2012 λειτουργεί η Μονάδα Πρώιμης Παρέμβασης στην Ψύχωση ως εξωτερικό Ειδικό Ιατρείο εξειδικευμένης φροντίδας σε άτομα ηλικίας 15–40 ετών με Πρώτο Ψυχωσικό Επεισόδιο (ΠΨΕ) ή που παρουσιάζουν ψυχωσιόμορφες εκδηλώσεις. Η διαγνωστική εκτίμηση γίνεται μέσω εξειδικευμένων εργαλείων [π.χ. Comprehensive Assessment of At-Risk Mental Health (CAARMS)] μαζί με την τυπική ψυχιατρική συνέντευξη.

Οι υπηρεσίες που παρέχει είναι πρόληψη, **έγκαιρη διάγνωση, θεραπευτική παρέμβαση, παρακολούθηση και ατομική υποστήριξη** (φαρμακευτική, συμβουλευτική, ψυχοθεραπευτική) για 5 έτη, που θεωρείται η κρίσιμη περίοδος για την ανάπτυξη και μακροπρόθεσμη πορεία της ψύχωσης. Στα πλαίσια της διασύνδεσης με την κοινωνική υπηρεσία και τις λοιπές ψυχοθεραπευτικές υπηρεσίες του Αιγινήτειου συνδράμει στην αποκατάσταση και την οικογενειακή υποστήριξη.

Από την έναρξη λειτουργίας του έχει υποστηρίξει 60 άτομα σε υψηλό κίνδυνο νόσησης απο ψυχωσική συνδρομή και 209 νεαρά άτομα - λήπτες υπηρεσιών που νόσησαν απο πρώτο ψυχωσικό επεισόδιο, η προσφορά αυτή αντανακλάται σε 2380 συνεδρίες (Kollias et al abstract WPA Thematic Congress on Early Intervention in Psychiatry 2022).

Από το 2015 στην Α΄ Ψυχιατρική Κλινική ΕΚΠΑ αναπτύχθηκε ένα Δίκτυο Υπηρεσιών Έγκαιρης Παρέμβασης στην Ψύχωση (ΕΠΨ) που περιλαμβάνεται στον εσωτερικό κανονισμό της Α΄ Ψυχιατρικής ΕΚΠΑ (ΦΕΚ Τεύχος Β΄ 3564/24.09.2019). Το Δίκτυο, πέρα από το Ειδικό Ιατρείο, περιλαμβάνει μια ενδονοσοκομειακή μονάδα, με 3 αποκλειστικές κλίνες για την άμεση νοσηλεία περιστατικών ΠΨΕ στην Πτέρυγα Κουρέτα Α΄ της Α΄ Ψυχιατρικής κλινικής ΕΚΠΑ, Αιγινήτειο νοσοκομείο, και αφετέρου σε μια κοινοτική μονάδα μερικής νοσηλείας (Νοσοκομείο Ημέρας), για πιο εντατική υποστήριξη κατά τη φάση ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης και πρόληψης υποτροπών. **Η θεραπευτική προσέγγιση ακολουθεί τις διεθνείς κατευθυντήριες γραμμές της ΕΠΨ, δηλαδή την εξειδικευμένη για κάθε κλινική περίπτωση και φάση της νόσου θεραπεία, η οποία περιλαμβάνει υποστηρικτική συμβουλευτική ψυχοθεραπεία, στρατηγικές αντιμετώπισης των συμπτωμάτων, ψυχοεκπαίδευση, και φαρμακοθεραπεία όταν χρειάζεται** (κατά προτίμηση σε χαμηλές δόσεις). Η ανάπτυξη του δικτύου εξειδικευμένων υπηρεσιών ΕΠΨ έχει ενεργοποιήσει ένα πολυεπίπεδο θεραπευτικό πλαίσιο, αποσκοπώντας στην αντιμετώπιση όλου του εύρους των ψυχοπαθολογικών εκφάνσεων της Πρώιμης Ψύχωσης. Η διεπιστημονική

ομάδα του Δικτύου είναι εξοικειωμένη με τις αρχές της ΕΠΨ. Επίσης, στα πλαίσια διεύρυνσης του Δικτύου στην κοινότητα, την περίοδο 10/2019- 10/2020 λειτούργησε ιατρείο ΕΠΨ, το οποίο στελεχώθηκε από έναν ψυχίατρο και μια κοινωνική λειτουργό. Ο φορέας της υπηρεσίας ήταν η ΑμΚΕ «Προαγωγή της Γνώσης στις Ψυχικές Διαταραχές» με την επιστημονική εποπτεία της Α΄ Ψυχιατρικής Κλινικής ΕΚΠΑ και του Ερευνητικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου Ψυχικής Υγείας (ΕΠΙΨΥ). Η υπηρεσία προσέφερε κλινικές υπηρεσίες με στόχο να καλύψει τις ανάγκες ατόμων ηλικίας 16-40 ετών, που παρουσίαζαν για πρώτη φορά ψυχωσική διαταραχή ή βρίσκονταν εντός τριετίας από την έναρξη των συμπτωμάτων. Βασικοί σκοποί της υπηρεσίας ήταν: 1) η αντιμετώπιση της ψυχοπαθολογίας, 2) η διαχείριση της κρίσης στην οικογένεια, 3) η ενδυνάμωση, κινητοποίηση και πρόληψη της κοινωνικής δυσλειτουργικότητας, 4) η αποτροπή απομόνωσης και περιθωριοποίησης, 5) η διασφάλιση ατομικών δικαιωμάτων και 6) η πρόληψη υποτροπών. Κύριο μέλημα ήταν η πολυεπίπεδη υποστήριξη στην κοινότητα μέσα από ολοκληρωμένη και συντονισμένη θεραπευτική αντιμετώπιση. Τέλος, στην Α΄ Ψυχιατρική Κλινική ΕΚΠΑ εκπονήθηκε το διάστημα 2014-2020 το ερευνητικό πρόγραμμα “Athens First Episode Psychosis (FEP) Research Study”, για την διερεύνηση των πιθανών συσχετίσεων μεταξύ γενετικών και περιβαλλοντικών παραγόντων κινδύνου σε πρώιμες ψυχωσικές διαταραχές. Η μελέτη αποσκοπούσε στο να στοιχειοθετηθούν συμπεράσματα που αφορούν την κατανόηση της εμφάνισης του ψυχοπαθολογικού φαινομένου, την κλινική προβλεπτική εγκυρότητα και την έγκαιρη θεραπευτική παρέμβαση στην Πρώιμη Ψύχωση. Η συλλογή των ερευνητικών δεδομένων έγινε διαμέσου εργαστηριακών εξετάσεων, ειδικών ψυχομετρικών εργαλείων και κατάλληλων ψυχιατρικών συνεντεύξεων και συνεδριών, κατά την κλινική αντιμετώπιση και παρακολούθηση περιστατικών με ΠΨΕ. **Το πρόγραμμα είναι διασυνδεδεμένο με την διεθνή ερευνητική πλατφόρμα European Network of National Schizophrenia Networks studying Gene-Environment interactions (EU-GEI).** Η διεπιστημονική ομάδα αποτελείται από δεκαπενταμελή ειδικά εκπαιδευμένους ψυχίατρους, νευροψυχολόγους και γενετιστές. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης των ερευνητικών δεδομένων έχουν ήδη δημοσιευθεί υπό τη μορφή άρθρων σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά ή/και αποτυπωθεί σε διδακτορικές διατριβές.

Επιπρόσθετα την μονάδα θα συνδράμει ο Δ/της της Α΄ Ψυχιατρικής Κλινικής ΕΚΠΑ **Καθ. Νίκος Στεφανής MD, FRANZCP** και Αναπληρωτής Δ/της του ΕΠΙΨΥ ως πρόεδρος της επιτροπής παρακολούθησης του παρόντος έργου. Έχει συμβάλει καθοριστικά στην εθνική στρατηγική για την ανάπτυξη και υλοποίηση υπηρεσιών ΕΠΨ στην χώρα μας. Είναι ο πρόεδρος της ομάδας εργασίας «Πρώτο Επεισόδιο Ψύχωσης» της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας Εταιρειών Βιολογικής Ψυχιατρικής (WFSBP), Πρόεδρος του Κλάδου «Έγκαιρη Παρέμβαση στην Ψύχωση» της Ελληνικής Ψυχιατρικής Εταιρείας, και μέλος της Διεθνούς Εταιρείας ΙΕΡΑ Early Intervention in Mental Health. Διετέλεσε ως ο κύριος ερευνητής/συντονιστής της χώρας για το Ευρωπαϊκό Συνεργατικό Πρόγραμμα European Network of National Schizophrenia Networks Studying Gene-Environment Interactions (EU-GEI, ID: 241909,2010-2015), που αποσκοπούσε στην ανάδειξη της συνέργειας των γενετικών, κλινικών και περιβαλλοντολογικών αιτιοπαθογενετικών μηχανισμών που ενέχονται στην έναρξη, ανάπτυξη και εξέλιξη των ψυχωσικών διαταραχών. Ως εκλεγμένος Καθηγητής Ψυχιατρικής στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου της Δυτικής Αυστραλίας και

consultant ψυχίατρος στο Εθνικό Σύστημα Υγείας της Δυτικής Αυστραλίας από το 2010, άσκησε κλινικό, διδακτικό, οργανωτικό και ερευνητικό έργο με έμφαση στις πρώιμες εκδηλώσεις και την θεραπευτική αντιμετώπιση των ψυχωσικών διαταραχών έως το 2013. Κάτω από την σκέπη της Α΄ Ψυχιατρικής κλινικής ΕΚΠΑ στο Αιγινήτειο νοσοκομείο δημιούργησε 2015-2020 την ερευνητική ομάδα Athens First Episode Psychosis (FEP) Research study που ανέδειξε μεταξύ άλλων για πρώτη φορά στην χώρα μας την καταγραφή της πορείας και εξέλιξης των νεαρών ασθενών που νόσησαν από ΠΨΕ (Dimitrakopoulos et al 2022) Υπήρξε πρόεδρος της Ομάδας Εργασίας για την εκπόνηση κατευθυντήριων οδηγιών και τη δημιουργία θεσμικού πλαισίου για τη λειτουργία των Μονάδων ΕΠΨ στο Υπουργείο Υγείας (2018-2019), που απετέλεσε τον προθάλαμο για τη θεσμική αναγνώριση των μονάδων ΕΠΨ στην χώρα μας το 2020. Συνέγραψε τις κατευθυντήριες οδηγίες για την ανάπτυξη των υπηρεσιών ΕΠΨ που υιοθέτησε η ΕΨΕ το 2020 (<https://psych.gr/theseis-epse/>). Είναι ο επιστημονικός υπεύθυνος του ετήσιου μετεκπαιδευτικού σεμιναρίου «Έγκαιρη Παρέμβαση στην Ψύχωση» που εκπονείται στο ΕΠΙΨΥ από το 2018 με πάνω από 80 αποφοιτήσαντες επαγγελματίες ψυχικής υγείας. Υπερασπίστηκε την ανάπτυξη υπηρεσιών έγκαιρης παρέμβασης στην ψύχωσης στο ΕΣΥ στην συνεδρίαση της επιτροπής Κοινωνικών Υποθέσεων της Βουλής των Ελλήνων τον Μάιο 2022. Διετέλεσε ο πρόεδρος του συνεδρίου Έγκαιρη Παρέμβαση στην Ψυχιατρική της Παγκόσμιας Ψυχιατρικής Εταιρείας που διεξήχθη στην Αθήνα τον Ιούνιο του 2022 (<https://www.wprathematic.org/>). Έχει αρθρογραφήσει εκτενώς στον εγχώριο τύπο και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για την αναγκαιότητα εισαγωγής στο ΕΣΥ των υπηρεσιών ΕΠΨ πχ <https://www.kathimerini.gr/society/561605188/psychoseis-kathoristiki-i-egkairi-parembasi/>, <https://www.tovima.gr/2022/05/22/science/nikos-stefanis-i-sygyxroni-psyhiatriki-allazei-ta-dedomena-stin-psyxosi/>) και μέσα από εγχώρια, διεθνή συνέδρια και επιστημονικές ανακοινώσεις προβάλλει συστηματικά τις αρχές και τον καθοριστικό ρόλο της έγκαιρης παρέμβασης στην θεραπεία των σοβαρότερων ψυχικών ασθενειών.

ΜΟΝΑΔΑ ΕΓΚΑΙΡΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΨΥΧΩΣΗ